

Není jasno z těchto výsledků, že v životě států a národů znamená něco láska, nadšení a důvěra, že není ani hospodářský život postaven na čisté zájmy materiální? 2312 kusů hodinkových strojů, z nichž obal ve sběrně sloupili a hodili v puncovním úřadě do tavicího kotlíku! Není to zajímavé číslo těch, kdož vzdali se svých zlatých hodinek ve prospěch pokladu republiky?

A 53 kg pravých zlatých bort! Z uniforem, klobouků a čák starého režimu je odpárali a přinesli na poklad republiky!

Budeme všech těchto milých, nadšených, vážně o blaho republiky starostlivých vzpomínat, až zmizí ta strašná, odporná vlna vypočítavosti a materialismu, při níž se „počítá, co mu to vynese“, a až vrátí se láska a ideální snažení. A ty se vrátí!

*

Pokud jde o nucený nákup valut devisorou ústřednou, nebyly nákupy vedeny odděleně. V celku do konce října 1919 obnášel obrát v devisorové ústředně dle sdělení ministerstva financí: 292 mil. M, 30 mil. švýc. fr., 28 a půl mil. franc. fr. 5 a půl mil. dánských korun, 0.65 mil. norských, 3 a půl mil. švédských korun, 1 a třičtvrtě mil. dol., 11 a půl mil. lir, 2 a půl mil. liber, 3 a půl mil. hol. zl.

Vedle toho ovšem disponoval stát valutami získanými vývozem přímo. Avšak z obnosů zde uvedených jest snad zřejmo, že bylo velmi směšno žádati zázraky pro dovoz z ciziny.

E. Zachycení jmění pro dávku z majetku.

31. Příjítí s dávkou majetkovou v době úplně neurovnaných poměrů, při nejistých hranicích, nejistotě,

mnoho-li bankovek je v oběhu, nebylo možno. Nebyla to také práce jednoduchá, poněvadž nebylo v Rakousku daně majetkové, nebylo vzoru, ani zkušeností předválečných, ani válečných a vypracovati osnovu nebylo tak jednoduché, mělo-li býti postiženo všecko jmění a to spravedlivě.

Dávka ze jmění měla býti progresivní, měla stihnouti mírně jmění předválečné, ostřeji jmění válečné, měla paralyzovati přesuny majetkové za války, devalvovanou měnu měla napravití tím, že by zmenšila základ pro vysoké důchody. Veliké množství teoretických otázek se naskytlo a v cestu se navalovaly překážky praktického provedení.

Nezbývalo nic jiného, než provéstí nejprve soupis jmění k určitému termínu — zvolen 1. březen 1919 — a dle zásad, které při dávce majetkové musí býti použity, a k vypracování osnovy zákona použití mezidobí a předložiti osnovu zákona na podzim r. 1919.

32. V prvé řadě jednalo se o soupis jmění movitého, poněvadž uniknutí jeho bylo možné a snadnější. V důsledku toho bylo potřebí provéstí obmezení hospodářského života a proto soupis musil býti prováděn rychle a pod přísnými následky. Tato přísnost byla odůvodněna ještě také tím, že nebylo tolik personálu, aby mohli býti pohodlní poplatníci upomínáni. Každý se musil pod pohrůzkou újmy majetkové starati sám o sebe. Všecka opatření byla sdělána tak, aby nepřiznání mělo za následek propadnutí nepřiznaného jmění nebo jinou újmu majetkovou přímo nastalou.

33. První soupis týkal se válečných půjček a pokladničních poukázek rakousko-uherské banky. Zde jednalo se více o to, aby nebyly nové dluhopisy sem dovezeny, aby stav válečných půjček nebyl zvětšen, poněvadž zde teritoriální princip byl vzat za základ.

34. Další soupisy, jak za sebou následovaly, byly:

a) **soupis peněžních vkladů a členských a závodních podílů.** Zastavena výplata těchto peněžních pohledávek a jen ten, kdo řádně vklad přihlásil a přihláška byla peněžnímu ústavu berním úřadem potvrzena, mohl si vyzvednouti vklad do 50%. Ve zvláštních případech povoleny úlevy, ale 50% jistota musila zůstatí netknuta, ale tyto úlevy platily jen 14 dní (od 10.—24. března), poněvadž v té době každý přihlásiti mohl.

Kdo do tří měsíců vklad, podíl atd. řádně nepřihlásil, ztrácel ho a připadl jako věc bez pána státu. Vklady spořitelni i jiné jsou bezejmenné, nemusí zníti na jméno pravé. Tuto anonymitu nebylo možno jinak odstranit než tím, že nepřihlášení má za následek propadnutí. Utéci s vkladem? Nebylo možno: buď přihlásit k soupisu, nebo ztratit.

b) **soupis a označení cenných papírů.** Tento soupis dál se tím způsobem, že jak papír sám, talon, 4 kupony byly označeny razítkem. Peněžním ústavům zakázáno vydati z úschovy cenné papíry osobám soukromým, aby označení mohlo býti provedeno v ústavě a zachycen největší počet papírů. Také kupony (vyjma březnový a dubnový) nesměly býti odděleny a vyplaceny. Obchod neoznačenými papíry jest zakázán a rovněž zápůjčky nesmí býti poskytovány bez zjištění totožnosti osoby.

Kupony i slosované cenné papíry u zdejších výplatních míst smějí se vypláceti jen, jsou-li kolkovány. U nekolkovaných musí býti připojeno afidavit, t. j. potvrzení našeho zahraničního zastoupení, finančního úřadu bydliště majitelova a bydlí-li mimo vlast svou jeho konsulátu, že dne 12. března 1919 náležel cenný papír cizinci nebydlícímu v Československé republice.

Toto ustanovení nařízení ze dne 12. března 1919 bylo notifikováno všem vládám, aby žádaly retorsí tctěž, překládá-li příslušník Československé republiky kupon neb papír u pokladny jejich. Tato retorse byla, pokud vím, v Rakousku, Jugoslavii a Švýcarsku zavedena a tím majitelé cenných papírů v cizině splatných, donuceni dáti je označiti.

c) o soupisu zlata, stříbra a valut promluveno v předchozím oddíle.

d) Při soupisu neknihovních pohledávek byla opětne sankce, že pohledávka nepřihlášená propadne. Každý má povinnost ve vlastním zájmu při placení pohledávek vzniklých před 1. březnem 1919 přesvědčiti se, že je pohledávka přihlášena, aby jí nemusil zaplatiti po druhé státu. Soudy nesmějí vydati rozsudek, není-li jim předložen průkaz o přihlášení takové pohledávky.

e) Sepsány dále pojistky životní na kapitál a důchod a okolkovány, sepsány dále pojistky na zásoby zboží uloženého a dopravovaného hlavně pro kontrolu soupisu následující. Neboť při vysoké ceně zboží bylo jisto, že všechno zboží se pojišťuje.

f) Sepsány movitosti, dobytek, hospodářské stroje, vozidla, suroviny, polotovary, dále obnosy, které od 1. srpna 1914 do 28. února 1919 vydány byly za účelem opatření si drahokamů, perel, skvostů, vzácných koberců a tkanin, hudebnin nástrojů, uměleckých a jiných přepychových předmětů, jakož i sbírek. Příznávající měl povinnost udati, kdy a od koho předměty koupil.

g) Všecky podniky k veřejnému účtování povinné a osoby právnické byly nuceny sestaviti k 1. březnu 1919 likvidační bilanci.

h) Konečně dle zvláštního zákona sepsány byly nemovitosti a knihovni pohledávky a práva.

Správnost přiznání mohla být ověřena přísahou přiznávajícího. Každý občan měl svědeckou a znaleckou povinnost, zbaven byl závazku mlčelivosti, pokud z á k o n e m uložena není, dodržení obchodního tajemství, neplatí pro něho ustanovení § 153, tr. ř., ale nemůže být ani on ani osoby v § 152, tr. ř. stíhán, objeví-li se v jeho svědectví trestní čin jeho neb těchto osob.

Nebylo do té doby zákona, který by tak dokotřán otevřel všechny dveře a postavil každého před nebezpečí, že bude usvědčen z nesprávnosti přiznání.

Jsem přesvědčen, že tento ohromný tlak vyvolal takovou náladu psychologickou, dojem zatažené sítě, že přiznání byla jistě správná. To všecko tím více, že tato ustanovení **nezůstávala na papíře**, jak bylo v Rakousku zvykem, že revisní odbor ve všech peněžních ústavech konal revize stálými komisaři, že v jednom týdnu na tisíce úředníků bankovních bylo u soudů v celé republice vyslechnuto jako svědci, že byli slyšeni vedoucí úředníci velkých firem, zatčení pro odstrašení ti, jimž nesprávné fassé dokázány, čili že nespolehalo se na to, že vůči republice budou spravedliví ti, kteří byli nespravedliví vůči Rakousku, nýbrž prováděla se kontrola v rozsáhlé míře, ač nebylo pochyby, že v t é d o b ě mnozí byli naplněni nadšením ze získané svobody a smyslem pro morální závazky vůči republice.

35. Tyto soupisy měly být zpracovány, sečteny dle určitých hledisek a tvořiti přehled o tom, mnoho-li lze očekávat od dávky ze jmění a jaké musí být sazby. Otázka tohoto provedení byla technická a kdo viděl zařízení v revisním odboru, přizná, že bylo provedeno americky dokonale.

Avšak i kdyby nemohla býti včas provedena tato statistická práce, nebyly soupisy konány nadarmo. Pro každého klidně uvažujícího tyto dílčí soupisy jsou neobyčejně důležitým základem pro oceňování generálních příznání. Lze si mysliti, že by se odvážil kdokoli při generálním příznání **příznávat méně než učinil při soupisové akci v dílčích soupisech, ohrožujících ho propadnutím částek jmění a konaných pod zvláštním psychologickým tlakem.** Kdo dnes v psychologickém rozvratu, ve shonu po zisku dovede se vžítí zpět do oné doby a vzdá se na chvíli stranictví (dovede-li to), musí uznati, že soupisovou akcí získán materiál pro ukládání dávky ze jmění, jakého by nebylo možno jindy a jinak docílití.

Při tom bylo opět použito ve veliké míře pracovní občanské povinnosti, aby ulehčeno bylo finančním úřadům. Banky a jiné peněžní ústavy, notáři byli povoláni, aby vypomohli státu. A učinili tak rádi.

36. Slíbil jsem, že na podzim podám osnovu majetkové dávky. Nemohl jsem slíbu tomu dostátí, poněvadž jsem nebyl již ministrem. Ale prokážu v kapitole o dávce z majetku, že bych byl slíbu tomu dostál.

F. Rovnováha v rozpočtu.

37. Řekl jsem, že Rakousko-Uhersko největší chybu dělalo tím, že zvýšené důchody neodssávalo daněmi, nýbrž vedlo válku na dluh.

Tento způsob hospodaření měl se také zahrnouti v republice. Nechtělo se rozuměti dvěma zásadám hospodaření: šetření ve vydáních, zvyšovati příjmy. Půjčkami mohlo by se operovati jediné na výdaje investiční.